

DE TOEKOMST DER NOORDPOOLTOGTEN;

DOOR

D'. A. T. REITSMA.

Er is zeker geen punt op onzen aardbol, dat in vele opzigten zoo merkwaardig mag heeten, als de beide uiteinden van de as, rondom welke onze aarde hare dagelijksche omwenteling volbrengt. Aan de polen zoude men gedurende zes maanden de zon zien rondgaan in cirkels, aan den horizon evenwijdig, om dan weder gedurende zes maanden geheel beneden den horizon te verdwijnen. Daar alle meridianen in dat punt zamenvallen en elkander snijden en de zon dus altijd in den meridiaan is, zoude het meten van den tijd bij uren daar vervallen; en daar tevens alle winden noodzakelijk in eene rigting waaijen, die loodregt op den aequator staat, zou men met regt kunnen beweren, dat daar een altijddurende zuidewind heerschte, onverschillig uit welken hoek hij waait. Aan de noordpool zou men het gesternte van de kleine beer en de poolster aan het toppunt des hemels zien en aan de zuidpool eene ledige ruimte boven zich hebben, omgeven van de groote zuidelijke sterrebeelden van het schip, het kruis, den driehoek, de paauw en de waterslang.

Maar de polen bieden nog andere verschijnsels aan, die men nergens dan daar alleen zal kunnen waarnemen. Daar de polen wegens de afgeplatte gedaante der aarde het naast bij het middenpunt der aarde zijn geplaatst, is de aantrekkingskracht daar het sterkste, heeft de zwaarte daar de grootste intensiteit, terwijl daarentegen de middenpuntschuwende kracht, die door de dagelijksche rondwenteling uitgewerkt wordt, gelijk nul is. Er heerscht daar derhalve een toestand, geheel tegengesteld aan de plaatsen, onder den aequator gelegen, waar de zwaartekracht de geringste intensiteit heeft, terwijl de middenpunt-

schuwende kracht haar maximum bereikt. Een vallend ligchaam, onderworpen aan deze twee in tegengestelden zin werkende krachten, doorloopt onder den aequator in zes seconden eene ruimte van 175 meters en 997 millimeters en aan de polen onder den eenigen invloed van de zwaartekracht 176 meters en 613 millimeters in denzelfden tijd. Het verschil is dus 616 millimeters, geheel overeenkomende met de verhouding, die er tusschen de poolmiddellijn en de aequatormiddellijn onzer aarde bestaat. De schommelingen van den secondeslinger bevestigen deze uitkomsten. Onder den aequator heeft de slinger, die ééne schommeling juist in ééne seconde volbrengt, eene lengte van 991 millimeters, maar op Spitsbergen, op $79^{\circ} 50'$ noorderbreedte, moest de generaal SABINE den secondeslinger 5 millimeters verlengen om den duur van ééne schommeling juist met ééne seconde te doen overeenstemmen. De theorie leert wel, hoe lang de secondeslinger op de pool zijn moet, maar de regtstreeksche ervaring is nog niet gemaakt.

Of nu dit zoo belangrijke punt zich op een vastland, op een eiland of in de opene zee bevindt, is nog geheel onbekend. Zoo is het ook met de daar heerschende temperatuur. En hoe vele andere onbeantwoorde vragen zijn er nog te doen met opzigt tot de noordpool-gewesten? Eindigt de kust van Groenland op 76° noorderbreedte, waartoe SABINE en CLAVERING in 1823 gekomen zijn, of verlengt zij zich, zooals dr. PETERMANN meent, onder den vorm van een schiereiland of een archipel, die zich westwaarts uitstrekt tot aan de Behringstraat, en waarvan het eiland Herald, in 1849 door KELLETT ontdekt, de laatste schakel zou zijn? Achter dit eiland zagen KELLETT en zijne reisgenooten in de verte een uitgestrekt land met spitse bergtoppen, die de wolken doorboorden. Reeds in 1762 had de Rus ANDREJEV in deze streken een land aangewezen, Titigen geheeten en door een volksstam bewoond, die zich zelve den naam van Kraihai gaf, en de admiraal WRANGEL had de hoogste punten van dit land weder ontdekt van den top van de Siberische kaap Jakan. ANDREJEV werd niet geloofd en intusschen hebben SABINE en CLAVERING Groenlanders gevonden, die op $74^{\circ} 10'$ noorderbreedte woonden. KANE stond zelfs in den winter van 1853 en 1854 in verbindtenis met Esquimoo's, die niet ver van de Renselaarsbaai op $78^{\circ} 40'$ in een dorp woonden, 't welk zij Etah noemden. MORRIS, een zijner reismakkers, heeft zelfs boven de 80° noorderbreedte hutten gevonden, die in het ijs waren uitgegraven en met beenderen van walvisschen en zehonden omgeven. Wij kennen

waarlijk de uiterste grenzen nog niet van het door het menschengeslacht bewoonde gebied. De natuurkundige aardrijkskennis, de hydrographie, de geologie, de fauna en flora dezer streken zijn ons nog voor een groot gedeelte onbekend.

Men heeft zich bedrogen toen men meende, dat de zucht voor noordpooltogten na die, welke ondernomen zijn om den verloren FRANKLIN op te zoeken, voor eene halve eeuw zou zijn afgekoeld. Integendeel die zucht is in de laatste twee jaren merkelijk aangewakkerd. Het groote vraagstuk van onzen tijd is niets minder dan om tot de noordpool zelve door te dringen.

Wij hebben reeds in den vorigen jaargang over *den weg naar de Noordpool* een kort verslag gegeven. Wij meenen echter de lezers van dit tijdschrift geen ondiens te doen, indien wij eenigzins meer uitvoerig dit onderwerp behandelen, ten einde hen te doen inzien, zoowel wat daartoe reeds gedaan is, als wat daartoe nog gedaan moet worden. Wij doen dat te liever, omdat de heer CHARLES MARTINS, een Franschman, die reeds in 1838 en 1839 den togt met de *Recherche* in de noordpoolstreken heeft mede gemaakt, in de *Revue des deux Mondes*, Janvier 1866, 2de livr., eene menigte bijzonderheden heeft medegedeeld, die onzen lezers zeker niet onwelkom zullen zijn.

I.

Zullen wij een juist oordeel vellen over de plannen, die thans worden voorbereid, dan dienen wij allereerst het terrein te kennen, waarop die plannen moeten worden verwezenlijkt, en de middelen, reeds vroeger aangewend om dat doel te bereiken.

Als men het oog slaat op eene kaart van de noordpoolgewesten, waarvan de pool zelve het middenpunt uitmaakt, dan bemerkt men, dat zij door de twee vastelanden van Azië en Amerika, die door de Straat-Behring van elkander worden gescheiden, als met een krans is omgeven. Geene andere opening door het Aziatische vasteland verbindt de IJszee met den grooten Oceaan. Het noorden van Amerika daarentegen is doorsneden met eene menigte straten, kanalen en zeearmen, die groote eilanden en voorgebergten omspoelen. Door deze straten en kanalen staat de Poolzee in verbindtenis met de Hudsons- en Baffins-

baai, die hare wateren aan de kusten van Labrador in den Atlantischen oceaan uitstorten. Deze verbindtenis is de eenige niet. Tusschen de oostkust van Groenland en die van Noorwegen bestaat eene opene ruimte, waardoor de Poolzee in vrije verbinding staat met den Atlantischen oceaan. De archipel van Spitsbergen, in het midden van dezen breeden waterweg geplaatst, niet als een hinderpaal, maar als eene pleisterplaats, is de natuurlijke station op den weg naar de pool. De westkusten van het hoofdeiland, door diepe en vertakte inhammen doorsneden, worden besproeid door de wateren van den golfstroom, die uitgaande van de golf van Mexico, de westkusten van Ierland en de oostkusten van IJsland voorbijvloeit, de Shetland- en Faroër-eilanden omgeeft, langs Noorwegen Lapland bereikt en om de Noord-kaap heen zich in de IJszee verliest. Deze stroom van warm water verzacht de winters van geheel westelijk Europa tot aan Spitsbergen toe. Daaraan is het te danken, dat het drijfijis, 't welk door de gletschers van Spitsbergen en Groenland in den noorder oceaan wordt uitgestort, smelt, voor het de zuidkust van IJsland op 63° noorderbreedte bereikt, terwijl de velden drijfijis, die de Hudsons- en Baffins-baai door de Straat-Davis uitstorten, in den Atlantischen oceaan tot op 40° afdrijven, dat is tot op de breedte van Boston en Madrid.

Al deze omstandigheden zamen vereenigd hadden van den beginne af de groote vaart der Hollandsche en Engelsche schepen naar de IJszee gelokt. Met gunstige winden kon men in minder dan ééne maand zich van de Hollandsche en Engelsche havens tot aan de zuidpunt van Spitsbergen begeven. Een handelsbelang trok weldra schepen van alle zeevarende volken van Europa daarheen, namelijk de walvischvangst. In den aanvang bezocht dit monsterachtig zoedier de kusten van geheel Europa, en de Baskische, Bretonsche, Normansche, Vlaamsche en Noorweegsche visschers vervolgden het van de 10de tot de 13de eeuw, een ieder aan zijne eigene stranden. De walvisschen, zonder ophouden verjaagd, werden zeldzamer en trokken zich naar het noorden terug. De Basken volgden ze en waagden zich reeds in de 16de eeuw op de kusten van IJsland, Groenland en New-Foundland. De IJslanders, die eene nieuwe industrie rondom hun eiland zagen ontstaan, voegden zich bij de Basken en tegen het einde van de 16de eeuw hielden zich vijftig of zestig schepen van de beide natiën in de wateren van IJsland met de walvischvangst bezig. De Engelschen traden tegen 1594

mede in het strijdperk. In 1607 vindt Hudson Spitsbergen weder, dat twaalf jaren te voren door de Hollanders ontdekt was, en dringt in het noorden tot op $80^{\circ} 23'$ door. JONAS POOLE, die in 1610 door de maatschappij tot ontdekking van nieuwe landen gezonden was, komt wel niet over de $79\frac{1}{4}^{\circ}$ noorderbreedte, maar staat versted over het groot aantal walvisschen, die deze kusten bezoeken en lokt de uitrusting van twee Engelsche schepen uit, voorzien met zes Baskische harpoeniers. De togt viel zeer ongelukkig uit. Desniettemin waren er het volgende jaar vijf walvischvaarders in deze wateren, twee Engelsche, twee Hollandsche en één Baskisch. De Engelschen verdreven de Hollanders, voorgevende, dat zij alleen het regt hadden in deze wateren te visschen. In 1613 verkreeg de Engelsche Muskowitische compagnie een koninklijk charter, 't welk dit voorgewend regt bekrachtigde, en rustte zeven gewapende schepen uit, die alle Fransche en Hollandsche schepen, die zich met de visscherij bezig hielden, vervolgden. Maar reeds het volgende jaar konden zestien Hollandsche walvischvaarders, die uit de haven van Amsterdam vertrokken waren, zich onder de bescherming van vier fregatten gerust aan hun bedrijf toewijden. Deze geschillen, die van wederkeerige gewelddadigheden vergezeld gingen, duurden tot aan het jaar 1618, waarin de in deze twisten betrokkene volken overeenkwamen om de visscherij rondom Spitsbergen vrij te verklaren en de baaijen onder elkander te verdeelen. Daar nu het monopolie van de Hollandsche compagnie voor de walvischvangst met 1642 een einde nam, terwijl de invloed van het privilegie in Engeland nog altijd voortduurde, gaf de vrijheid den Hollanders een buitengewonen aandrang tot deze soort van ondernemingen, en van 1660 tot 1670 waren er niet minder dan 4 tot 500 Hollandsche en Hamburger schepen op de kusten van Spitsbergen, terwijl men er niet één enkel Engelsch vaarttuig zag.

Deze visschers, bij uitsluiting kooplieden, hebben ons weinige berichten over de IJszee en Spitsbergen nagelaten. Anders echter is het met een Hamburger walvischvanger, FREDERIK MARTENS gheeten, die in 1671 den 81° noorderbreedte bereikte en nevens zijn reisverhaal de eerste bekende beschrijving van Spitsbergen, van zijne gletschers en natuurlijke voortbrengsels gaf, gevolgd van de belangrijkste en waarachtigste bijzonderheden betreffende de leefwijze van den walvisch en andere groote cetaceën, die men in dien tijd aan de kusten van Spitsbergen vond.

Om te toonen, hoe productief de walvischvangst tegen het einde der 17de eeuw was, zal het genoeg zijn te vermelden, dat in 1697 eene vloot van 190 schepen, waarvan 121 Hollanders, 54 Hamburgers en 15 Bremers waren, eene vangst van 1886 walvisschen opbragt. Alle jaren werd er als door eene tooverroede een tijdelijk dorp opgerigt in de baai van Smeerenberg nabij het eiland Amsterdam, in het noorden van Spitsbergen. Het werd jaarlijks door nagenoeg 18000 matrozen bezocht en bestond voor een groot gedeelte uit de winkels van kooplieden, bakkers, slaggers en inrigtingen tot het smelten van het walvischspek. Zoo groot was de voorspoed van deze voorbijgaande kolonie, dat men haar bij die van Batavia, die toen kort geleden gesticht was, vergeleek.

De eerste helft van de 18de eeuw zag langzamerhand de visscherij in deze wateren afnemen. Zonder ophouden door geheele vloten vervolgd, zochten deze weerlooze zeedieren, die bovendien zich slechts langzaam vermenigvuldigen, een toevlugtsoord naar de pool, aan de andere zijde van de ijsbank, in vrije ruimten van de zee, gelijk aan groote meren door ijs omgeven. De Hollanders volgden ze derwaarts. Bij een gunstigen wind met volle zeilen doorsneden zij het versch gevormde ijs met den steven hunner schepen, drongen in deze besloten ruimten binnen, vervolgden er hunne prooi en wachtten rustig op eene verandering van wind om weder uit het ijs te komen. Onzekere overleveringen willen, dat sommigen op deze wijze de hoogste breedten bereikt hebben. Een onder hen, zegt men, zou nabij de pool voorbij gevaren en langs de straat Behring om kaap Horn heen naar het vaderland zijn teruggekeerd.

In het begin der 19de eeuw vinden wij eene reeks van reizen, door een enkel zeeman volbragt, die, met opzigt tot het aantal, de verscheidenheid en de naauwkeurigheid van zijne werken, al zijne voorgangers verre te boven streeft, het was WILLIAM SCORESBY. Zoon van een walvischvanger, deed hij zeventien reizen naar Spitsbergen. Gedurende zijne eerste reizen was hij nog te jong om zich met zamenhangende navorschingen bezig te houden. Het zijn vooral de resultaten van zijne laatste twaalf reizen tusschen de jaren 1807 en 1818, die de stof uitmaken van het voortreffelijke werk, dat hij over de noordpool-zeeën heeft uitgegeven¹⁾.

¹⁾ An account of the arctic regions with an history and description of the northern whalefishery, 2 vol., 1820.

SCORESBY, geheel bezet met de walvischvangst, kwam zelden hooger dan 79° noorderbreedte. Alleen in 1806 drong hij zeer hoog in het noorden in het najagen van walvissen en den 24sten Mei van dat jaar bevond hij zich op $81^{\circ} 30'$ breedte en 16° lengte (Parijs), derhalve juist ten noorden van Spitsbergen. Het ijs strekte zich oost-noord-oost uit; tusschen deze rigting en het zuidoosten was de zee volkomen vrij over eene uitgebreidheid van 30 mijlen (55 kilometers) en was er geen land op een afstand van 100 mijlen te zien. „Indien onze reis eene ontdekkingsreis geweest was,” zegt SCORESBY, „dan zouden wij zeker iets aan de aardrijkskundige kennis van de noordelijke streken hebben toegevoegd; maar de vischvangst was ons eenig doel en het scheepsvolk toonde zich midden in deze verlaten en onbekende zeeën onaangenaam, ongeduldig en gaf teekenen van ontmoediging.” Ofschoon SCORESBY zich niet voorgesteld had de noordpool te bereiken, heeft niemand de verschijnselen der poolzee beter opgemerkt en beter beschreven. Hij zal altijd beschouwd worden als de voorganger van alle wetenschappelijk onderzoek der noordpool-gewesten en de veiligste gids van den zeevaarder in de wateren van Spitsbergen en Groenland.

Men ziet derhalve, dat, al heeft men ook niet regtstreeks getracht de pool te bereiken, de IJzsee in de vorige eeuw gedurende den zomer bijna evenzeer bezocht werd, als de Atlantische oceaan aan de kusten van Europa. Terwijl de visschers hardnekkig den walvisch, die steeds zeldzamer werd, vervolgden, drongen zij in hooge breedten door en sommigen, zooals FREDERIK MARTENS en SCORESBY, hadden deze zeeën doen kennen, die de meesten alleen bezochten om zich rijkdom te verzamelen.

Letten wij nu op die togten, waarvan de noordpool meer het regtstreeksche doel was. De eerste pogingen klimmen op tot het jaar 1607. Eenige aanzienlijke kooplieden van Londen zonden HENRY HUDSON om te onderzoeken, of men zich niet regtstreeks door de Poolzee naar China en Japan zou kunnen begeven. Den 1sten Mei van Gravesend vertrokken met een klein schip, *Hopewell* geheeten, ontdekte HUDSON den 27sten van dezelfde maand Spitsbergen en kwam tot het noorden van het eiland. De drijvende ijsvelden waren talrijk en dicht opeengehoopt en hij was genoodzaakt op $80^{\circ} 23'$ stil te houden. Den 16den Augustus zag hij een land, dat zich volgens zijne rekening tot aan 82° uitstrekte. Hij hoopte eene vrije zee tusschen den ijswal en de kust te vinden; maar alles was bezet met ijsvelden en hij nam daarom het besluit terug

te keeren. In 1609 en 1611 ontving JONAS POOLE van de compagnie voor den Russischen handel (*muscovy company*) den last zooveel mogelijk tot de pool te naderen. De eerste maal kon hij niet boven de $79^{\circ} 50'$ komen en de tweede maal stootte hij op 80° tegen een ijswal, die zich aan de kust van Spitsbergen aansloot. Hij zeilde dien westelijk langs, over eene lengte van nagenoeg 120 mijlen, zonder een doorgang te vinden om verder naar het noorden door te dringen. In 1614 werden deze pogingen herhaald door twee beroemde zeevaarders, BAFFIN en FOTHERBY, door dezelfde compagnie uitgezonden. Zij waren niet gelukkiger dan hunne voorgangers en verklaarden bij hunne terugkomst, dat zij niet geloofden aan de mogelijkheid om door den ijssdam, die Spitsbergen met Groenland vereenigt, te dringen. Deze verzekering, voortgekomen van zoo bedrevene zeevaarders en na vier mislukte pogingen, maakte een einde aan de verdere ondernemingen der compagnie.

Gedurende anderhalve eeuw schenen de Engelschen opgegeven te hebben het veld van hunne onderzoekingen in de Poolzee verder uit te breiden, toen in Februarij 1773 de koninklijke maatschappij te Londen aan den koning, GEORGE III, een verzoekschrift aanbod, om hem te bewegen tot de uitzending van eene expeditie naar het noorden, teneinde te onderzoeken, tot hoe nabij men de noordpool zou kunnen naderen. Den 21sten Mei daaraanvolgend waren twee schepen, de *Race-horse* en de *Carcass*, gereed onder zeil te gaan. JEAN CONSTANTINE PHIPPS, later lord MULGRAVE, voerde het bevel over het eerste, als chef van de expeditie, de kapitein LUTWIDGE was kapitein van het tweede. Een sterrekundige, LYONS en een natuurkundige, dr. IRVING, waren aan de hoofdofficieren toegevoegd. d' ALEM-BERT en JOSEPH BANKS gaven hunne instructiën voor de waarnemingen, die voor de natuurkunde in 't algemeen en de natuurlijke historie behoorden te geschieden. De expeditie vertrok den 2den Junij 1773 uit de Teems. Men ontdekte de zuidkusten van Spitsbergen den 28sten des avonds. Den 4den Julij ankerden de schepen in eene kleine baai ten zuiden van die van Hamburg. De kaap ten noorden latende en zich dicht bij de kust houdende, ontmoetten zij des anderendaags het ijs en den 6den waren zij 4 mijlen van den ijswal op 80° noorderbreedte. Zij volgden dezen ijswal, midden door het drijfjars varende en dikwijls daardoor opgehouden, en zoekende naar eene opening, door welke zij tot de pool konden doordringen. Na geruimen tijd langs deze onoverkomelijke ijsbarrière gelaveerd te hebben, bereikten de twee schepen den 5den Augustus een eiland, gelegen op $80^{\circ} 35'$, waaraan

PHIPPS den naam van zijn stuurman WALDEN gaf, dien hij had gezonden om het te verkennen. Daar werden de *Race-horse* en de *Carcass* in het ijs besloten en verkeerden in de grootste gevaren. Reeds waren de sloepen over boord gezet, toen men bemerkte, dat de ijsvelden langzamerhand de schepen naar het westen voerden. Weldra scheidden zij zich genoeg van elkander om hun toe te laten langzaam voort te varen en den 10den Augustus 1773 zeilden zij in het midden van drijvende ijsschotsen, maar in eene opene zee en kwamen zonder verdere moeite tegen het midden van September weder in Engeland aan. Volgens zijne schatting had PHIPPS den 27sten Julij in de zee ten westen van den archipel der Zeven-eilanden de breedte van 80° 48' bereikt. „Den 30sten Julij”, zegt PHIPPS, „landden de kapitein LUTWIDGE en een bootsman van de *Race-horse* op een eiland zonder naam (later heeft het dien van PHIPPS-eiland ontvangen). Zij beklommen een hoogen berg. Van dit verheven standpunt omvatte hun gezigt ten oosten en noordoosten eene ruimte, van 30 tot 40 mijlen van onafgebroken ijs, dat zich tot aan den horizon uitstreckte.”

Vijftig jaren later vatte een jong zeeofficier, EDWARD PARRY, die reeds vier ontdekkingsreizen in het noorden van Amerika gedaan had, bij de lezing van deze woorden van PHIPPS de stoute gedachte op, om over deze ijsvlakte heen de noordpool te bereiken met sleden, die sloepen droegen, welke, zoo dikwijls de zee vrij van ijs was, te water gelaten en weder op de sleden geplaatst moesten worden om over het ijs te glijden, zoo dikwijls de zee niet vrij was. Andere zeevaarders, SCORESBY en FRANKLIN zelf, moedigden hem aan en dachten ook, dat de ijssdam eene effene oppervlakte was, gelijk die van een bevrozen meer of rivier. Allen waren op den dwaalweg gebragt door dat gezigtsbedrog, waaraan men bloot staat, als men van verre en uit een zekere hoogte eene oneffene en gespletene oppervlakte, zooals die van een gletscher, overziet; dan verdwijnen de oneffenheden en de oppervlakte schijnt volkomen vlak. PARRY is niet geslaagd in zijne onderneming, maar hij is nader aan de pool gekomen, dan iemand anders, daar hij bijna den 83° noorderbreedte heeft bereikt. Wij meenen eenigzins nader in de bijzonderheden van dezen togt te moeten treden, omdat hij ons een denkbeeld zal geven van den moed en de geestkracht, die de mensch kan toonen te midden van omstandigheden, die het meest geschikt zijn om zijn moed ter neer te slaan.

Den 27sten Maart 1827 zeilde PARRY de *Theems* uit. De *Hecla*, waarover hij het bevel voerde, was een zeilkorvet, beladen met de twee sloepen,

de *Enterprise* en de *Endeavour*, die zeven meters lang waren en elk veertien man konden bevatten. Met deze sloepen dacht hij over het ijs voortwaarts te komen. Den 19den April 1827 wierp de korvet het anker in de haven van Hammerfest. PARRY voorzag er zich van die lange houten schaatsen, met welke de Lappen gedurende den winter over de sneeuw loopen. Den 29sten April vertrok de *Hecla* uit de groote golf, in wier boezem Hammerfest gelegen is, en zeilde naar het noorden. Den 5den Mei ontmoette hij de eerste drijvende ijsschotsen en den 7den drong hij door een uitgestrekte bank van drijfijis. Maar verder op was de zee vrij en alleen bedekt met eene dunne versche ijslaag, die de steven van het schip gemakkelijk verbrak. Sedert het vertrek van Hammerfest was het weder betrokken en sneeuwachtig geweest en de thermometer hield zich tusschen -7° en -9° C., den 12den Mei wees hij nul aan. Eiders en andere vogels naderden het schip, dat dwars door de straat van het Prins-Charles-eiland voer. Den 14den Mei voer de *Hecla* de baai van Magdalena voorbij en stond eene hevige windvlaag door midden tusschen drijvende ijsschotsen in het gezigt van de kaap Haekluijt. Den 19den Mei werd het schip door vaste ijsschotsen bezet en zoo door dezen gedrukt, dat het ernstig gevaar geloopen zou hebben, indien het minder sterk gebouwd ware. Drie dagen later vertoonden zich eenige openingen in de ijsbank; maar de wind was zoo zwak, dat het schip onbewegelijk op zijne plaats moest blijven. Deze staat van zaken duurde tot den 3den Junij, in weerwil van alle pogingen om het schip vrij te krijgen van de ijsmassas, die het belegerden. Om middernacht hield echter het ijs plotseljk op het schip zoo naauw in te sluiten en het dreef snel naar het oosten, zonder echter het land te kunnen naderen. Boven van de masten bemerkte men twee of drie ijsvrije ruimten ten noorden van de Verlegen hoek (Cape Lointain). Dit gezigt deed de hoop herleven; maar PARRY betreurde het, dat het beste jaargetijde reeds was aangevangen, eer hij nog een voet op de groote ijsbank gezet had. Een naauw kanaal had zich in het ijs geopend; PARRY ging met een sloep aan land in de Halve-maans- of Musselbaai en merkte op, dat hij daar zijn schip niet in veilige haven kon brengen. Hij zag echter met genoegen, dat het strand bedekt was met een menigte drijf hout, pijn- en denneboomen, waarvan velen nog van hunne wortels waren voorzien. Hij bemerkte ook, dat beeken van de naburige hoogten afstroonden en dat het land met talrijke waterpoelen was bezaaid. Er vertoonden zich verscheidene rendieren,

van welke er één gedood werd. Het weder was schoon en de zon bijna warm; echter opende het ijs zich eerst den 8sten Junij des avonds en eene frissche koelte uit het zuiden dreef het schip in eene ijsvrije zee. Twintig dagen was hij nu door het ijs gevangen gehouden. De lage punt van de Verlegen kaap werd omzeild; men herkende het lage eiland (Low-Island). PARRY trachtte het eiland Walden of een der Zeven-eilanden te bereiken, om er eene ankerplaats te vinden en den overtocht over de ijsbank te bekorten; maar de ijsschotsen, die al deze eilanden belegerden, verhinderden hem ze te naderen. Intusschen had hij de breedte van 81° 6' bereikt, zonder de aaneengeslotene en zamenhangende ijsbank te zien, die PHIPPS verzekerde duidelijk bemerkt te hebben. Den 15den Junij bevrijdde een oostewind de kust van de ijsmassas, die ze versperden en de luitenant ross werd gezonden om het Kleine-Tafel-eiland te verkennen en de rots, die er bij ligt en thans den naam van ross-inlet draagt. Daar deze eilandjes, het verst naar het noorden gelegen van alle, die tot den archipel der Zeven-eilanden behooren, geene plaats aanbieden, waar een schip, zooals de *Hecla*, veilig kon liggen, besloot PARRY naar het zuiden te wenden om eene baai op te zoeken, die aan den ingang van de straat Hinlopen gelegen was en die de oude Hollandsche zeevaarders Treurenberg-baai genoemd hadden. De *Hecla* werd geankerd in een inham, die vervolgens naar haar genoemd is.

Nadat PARRY het bevel over het schip aan den luitenant FOSTER had opgedragen, vertrok hij des anderen daags, den 21sten Junij, om de pool te bereiken met JOHN ROSS, die later in de Noordpoolzeeën beroemd is geworden, met dr. BEVERLEY en luitenant CROSIER, een van de slagtoffers der ongelukkige expeditie van JOHN FRANKLIN. Zij beklommen de twee sloepen de *Enterprise* en de *Endeavour*. De sloep onder bevel van luitenant CROSIER bevatte voor 71 dagen levensmiddelen. Nadat men op Laag-Eiland geland was, rigtte men daar een depot van levensmiddelen op voor de terugreis; vervolgens begaf men zich onder de drijvende ijsschotsen; zij waren met zeehonden bedekt, die zich op het gezigt der schepen in het water stortten. Weldra bereikten zij, hun koers voortzettende, het eiland Walden, dat nog met ijs bezet was, en kwamen eindelijk aan het eilandje de Kleine-Tafel geheeten, het noordelijkste van alle ten noorden van Europa bekende landen. De levensmiddelen werden geladen op kleine sleden, die op Laplander schaatsen bevestigd waren, en den 24sten, des avonds om tien uur, aanvaardde de karavaan haren

togt over de ijsbank. Ongelukkig vond PARRY, in plaats van de effene oppervlakte, door PHIPPS en FRANKLIN voorspeld, ijsbanken van geringe uitgestrektheid, maar buitengewoon oneffen, met hoogten en laagten en scherpe naalden en punten bedekt, even als de meest gespletene gletschers van Zwitserland. Deze banken werden afgewisseld met waterplassen, die men op de beide sloepen moest oversteken. Des anderen daags om vijf uur had men na een togt van zeven uur slechts 4620 meters naar het noorden afgelegd. Des middags was men op de breedte van $81^{\circ} 15'$. Daar de zon niet onderging, zette men ook des nachts den togt voort, en de troep begaf zich des avonds om half tien uur weder op weg. De ijsbanken, altijd van weinige uitgestrektheid, waren van elkander gescheiden door tusschenruimten van vrije zee, die elk oogenblik noodzaakten de sloepen te water te laten en op nieuw weder op het ijs te halen. Op den morgen van den 26sten dwong een overvloedige regen de ontdekkers om stil te houden en in de sloepen te vlugten, waar de zeelieden door een geteerde tent beschermd waren. Na dezen regen vertoonde zich de oppervlakte van de ijsbank bezaaid met eene groote menigte waterplassen, die de moeilijkheid van den togt nog vermeerderden. Het ijs zelf was bedekt met groote kristallen van ongeveer 2 palmen lengte tegen 2 duimen breedte; zij waren perpendiculair de een tegen den ander gesloten en vormden een soort van natuurlijk ingelegden vloer. Deze kristallen zijn aan de noordpoolstreken eigen en ontstaan op horizontale oppervlakten, waar het water langzaam de sneeuw doordringt, die den grond bedekt. Zij gelijken op de prismatische vormen, die door bekoeeling in basalten ontstaan.

Des avonds moest nog een nieuwe tegenspoed onze stoutmoedige ontdekkers treffen. De wind, die uit het noorden woei, dreef de ijsvelden naar het zuiden. Hij deed dit met zooveel kracht, dat het gevaarlijk geweest zou zijn de sloepen te water te laten. PARRY besloot op de plaats te blijven. De thermometer stond op nul en men bemerkte vele vogels, vooral meeuwen. Een dikke mist liet niet toe de voorwerpen op eenige ellen afstands te onderscheiden. Toen de wind weder naar het zuiden ging, begaf de manschap zich weder op weg; maar men bevond zich den 28sten Junij al weder op een ijsveld, zoo vol bulten en spitsen, dat men niet dan met veel moeite en zeer langzaam vooruit komen kon; want men moest de sloepen eerst op den top van deze ijsheuvelds hijschen, om zo dan weder langs de tegenovergestelde helling te laten afglijden. Voor

de eerste maal zag men de zon weder schijnen; maar de officieren ontdekten met schrik, dat de breedte slechts $81^{\circ} 23'$ was; in vier dagen waren zij dus niet meer dan 14 kilometers in noordelijke rigting voortgegaan.

Den 30sten Junij verduisterde een digte sneeuw den hemel en men ontmoette zulke steile ijsbergen, dat men voor de twee sloepen met de bijl een weg moest banen. Bovendien waren de plassen van zoet water zoo uitgebreid, dat men ze bij voorkeur te scheep overstak. Toen de wind sterker werd, scheurden de ijsvelden vaneen en men kon met de sloepen 5 mijlen (9300 meters) naar het noorden vooruit komen door een zeer bogtig kanaal. Men zag nog meeuwen en sommige zeehonden. Den 1sten Junij des morgens sneeuwde het ook en de reizigers hadden moeite van de drijvende ijsschots af te komen, waarop zij den nacht hadden doorgebracht: in zulk eene sterke beweging waren de ijsmassa's, die hen omringden. Na eenige te zijn overgestoken, vonden zij op nieuw eene betrekkelijk vrije zee, vervolgens eene meer effene ijsvlakte dan te voren, maar bedekt met eene laag van zachte sneeuw van dertig duimen dikte, die den gang zeer moeilijk maakte. „Wij waren altijd vooruit,” zegt PARRY, „de luitenant ROSS en ik, om den weg te verkennen. Als wij aan het uiterste einde van een ijsveld of op eene moeilijke plaats gekomen waren, klommen wij op eene hoogte van 5 tot 8 meters om den omtrek te overzien. Geene uitdrukking kan een denkbeeld geven van het droevig schouwspel, dat zich aan ons voordeed: niets dan ijs en lucht, en dikwijls nog was het gezigt van den hemel onder dikke mist verborgen. Een ijsschots van vreemde gedaante, een vogel, die voorbij vloog, waren dan ook een belangwekkend verschijnsel. Als wij dan van verre de twee kleine sloepen bemerkten en onze manschappen, die een ijsheuvel met de sleden, die zij achter zich aansleepten, omtrokken, verheugde ons dit gezigt en zoodra hun stem zich deed hooren, scheen het ons toe, dat deze stomme woestenijen iets van hunne verschrikking hadden verloren. Als de mannen zich weder bij ons gevoegd hadden, keerden wij met hen naar de sloepen terug om ze te helpen voortgaan, de officieren spanden er zich met de matrozen voor. Op zulk eene wijze gingen wij negen van de tienmalen vooruit en zelfs in het begin waren wij verpligt drie reizen te maken om ons geheel materiaal over te brengen, dat wil zeggen, vijfmalen denzelfden weg af te leggen. Den 2den Julij des middags teekende de thermometer $1^{\circ},7$ in de schaduw en $8^{\circ},3$ in de zon, in weerwil van een dikken mist, maar wij waren zoo verblind door de weerkaatsing van het licht, dat wij

verplicht waren stil te houden. Onder den invloed van de warmte, was de sneeuw week geworden en wij moesten ons allen voor ééne van de sloepen spannen om ze in beweging te brengen. De gesmolten sneeuw had groote waterplassen zonder diepte doen ontstaan, door welke wij de sloepen moesten heen slepen, met ijzig water tot aan de knieën. Wij vorderden geen 100 meters in één uur."

Na zulke vermoeiende dagen veroorloofden PARRY en zijne reisgenooten zich het genot van eene warme soep en van gebraden vleesch van eenige vogels, die zij op hun togt gedood hadden. Doch de staat van het ijs verbeterde niet. Het waren altijd dezelfde moeilijkheden en een bijna gedurig slecht weder. Den 13den Julij had men de breedte van 82° 17' bereikt, de temperatuur der lucht was 2°,2 en men zag een soort van meeuw, door ROSS te Arlagnuk in het noorden van Amerika ontdekt, dien RICHARDSON den naam van *Larus Rossii* had gegeven. Boven op een ijsheuvel zag PARRY, in eene korte tuschenpoos, dat de hemel helder bleef, niets in het noorden, dan die ophooping van verbrokkeld ijs, die zoo moeilijk waren door te worstelen. Hij begon te vreezen, dat hij nooit die vaste en zamenhangende ijsbank zou ontmoeten, van welke de goede uitslag zijner onderneming afhing. Intusschen wanhoopde hij nog niet. Den 14den had men na een arbeid van elf uren slechts 3 mijlen (5550 meters) gewonnen. Een witte beer werd gewond, maar ontsnapte tot levendige teleurstelling van allen, want de levensmiddelen begonnen uitgeput te worden. Een overvloedige en onafgebroken regen, zooals PARRY er nooit een in de noordpool-streken gezien had, viel eenentwintig uren achtereen. Den 17den werd het weder schoon en de thermometer klom tot 4°,4 in de schaduw en 10°,0 in de zon. Dit zijn de hoogste temperaturen, die gedurende deze reis zijn waargenomen. Het ijs was zoo verbrokkeld, dat de sloepen alle 30 of 40 meters als brug gebruikt moesten worden om van de eene schots op de andere over te gaan. De hoogte der zon, te middernacht waargenomen, wees eene breedte van 82° 32' aan. Het volk begon vermoeid te worden en het vleesch van een zehond, welks gezigt en reuk onder andere omstandigheden walging verwekt zouden hebben, werd nu als eene lekkernij beschouwd. In weerwil van de groene sluijers en de brillen met groene glazen, waren de oogen van verscheidene officieren en matrozen aangedaan door den glans van de door de sneeuw weerkaatste zonnestralen.

Trots al deze hindernissen altijd voorwaarts naar het noorden stre-

vende, maakte PARRY, toen hij den 20sten Julij des namiddags de zonshoogte waarnam, de wanhopige ontdekking, dat hij zich slechts op $82^{\circ} 37'$ breedte bevond, dat is slechts 5 mijlen of 9 kilometers noordelijker dan den 17den, terwijl hij ten minste zekerlijk 12 mijlen of 22 kilometers had afgelegd. Hij verborg deze ontmoedigende uitkomst voor het scheepsvolk en hield desniettemin vol. Het ijs was altijd verbrokkeld en de schotsen zoo dun, dat zij het gewigt van de sloepen met den voorraad, dien zij bevatten, niet zouden hebben kunnen dragen. Een van deze schotsen zelfs brak en de booten waren in gevaar onder het ijs te geraaken. PARRY berekende, na op den middag de zonshoogte te hebben opgenomen, dat hij zich slechts $2\frac{1}{2}$ mijlen ten noorden van de rustplaats van den vorigen dag bevond, terwijl hij $4\frac{1}{2}$ mijlen noordelijker moest zijn. Men doodde een tweeden zeehond, waarvan het vleesch gegeten en het vet gebruikt werd om soep te koken. Het ijs werd niet meer begaanbaar, PARRY leed vreeselijk aan eene oogontsteking, ross had eene sterke kneuzing opgedaan, terwijl hij eene sloep op het ijs had helpen halen. Den 24sten Julij was de breedte $82^{\circ} 40'$, de lengte 17° (Parijs). De officieren verzekerden, dat men 24 kilometers sedert den 22sten verloren had en dat men na den 21sten Julij slechts één mijl naar het noorden was gevorderd. Het was waarlijk een Sisyphus-arbeid. Zij gingen over een bewegelijken bodem, die naar het zuiden afdreef, terwijl zij met moeite naar het noorden streefden en zij wonnen met de grootste inspanning niet meer dan het verschil van deze tegenovergestelde snelheden. Indien zij in een regte lijn evenveel waren gevorderd, als zij nu afgelegd hadden, terwijl zij omwegen maakten of vaak op hunne schreden moesten terugkeeren, zouden zij de pool bereikt hebben. Den laatsten dag zagen zij slechts twee verdwaalde vogels. De wind, naar het noordwesten gegaan zijnde, dreef de ijsvelden naar het zuiden. De helft der levensmiddelen was uitgeput en het jaargetijde reeds ver gevorderd. PARRY dacht niet meer aan de pool. Zijn eerzucht bepaalde er zich toe den 83sten breedtegraad te bereiken. Hij moest zelfs deze voldoening opgeven en aan zijne manschappen zijn besluit mededeelen van terug te keeren, terwijl hij aan zijne brave matrozen een welverdienden rustdag vergunde. De officieren, door eenen schoonen dag begunstigd, deden al die waarnemingen, welke belang konden hebben op deze breedte, de noordelijkste, die ooit de mensch bereikt heeft. Er werden peilingen beproefd tusschen de ijsschotsen en men vond geen grond met eene lijn van 915 meters. De inclinatie van de mag-

neetnaald, die te Parijs $66^{\circ} 36'$ was, wees hier $82^{\circ} 21'$. De thermometer wees in de schaduw $2^{\circ},2$ en in de zon $2^{\circ},8$ aan. De Britsche vlag bleef den geheelen dag wapperen, en, dien aanzieude, beklaagden deze dappere zeelieden het diep, dat zij die niet op de pool hadden kunnen planten. Om vier en een half uur des avonds gaf PARRY het teeken tot de terugreis, nadat hij op een ijsschots eene flesch had achtergelaten, die, indien zij ooit teruggevonden ware, de rigting der stroomen zou hebben aangewezen.

De terugtogt was in de meeste opzigten aan de heenreis gelijk. Alleen vorderden de zeelieden spoediger, omdat zij naar het zuiden gingen, evenals het ijs, dat hen droeg. Den 2den Augustus zagen zij op $82^{\circ} 14'$ een ijsbeer en de sneeuw roodgekleurd door een plantaardig gewas, dat slechts uit een enkele cel bestaat, de *Haematococcus nivalis*. Den 6den naderde een zeer vette ijsbeer de sloepen en werd door ross gedood. De matrozen vergastten zich op zijn vleesch; de lever scheen hun eene lekkernij. Dit versche vleesch verfrischte hunne krachten, die door tweeneveertig dagen van onophoudelijke vermoeijenissen waren uitgeput. Den 10den op eene hoogte van $81^{\circ} 40'$ werd een tweede beer gedood. De wateren waren bevolkt met eene onnoemelijke menigte weekdieren en de lucht wemelde van tallooze vogels, voor welke deze weekdieren tot voedsel verstrekken. De zee werd vrijer en de togt werd al roeiende voortgezet. Men ontmoette drijfhout, een duidelijk bewijs, dat de golfstroom het noordelijke uiteinde van Spitsbergen bereikt.

Den 12den Augustus des morgens om elf uren kwamen onze reizigers te ross-inlet, nabij het Tafel-eiland aan. Niets kan de vreugde uitdrukken, die zij ondervonden, toen zij weder den vasten grond betraden. Maar de ijsbeeren hadden den broodvoorraad verslonden, dien zij daar voor hun vertrek hadden verborgen. PARRY vond er ook brieven, die de luitenant CROSIER den 23sten Julij aan deze plaats had bezorgd en die hem rekenschap gaven van hetgeen er aan boord van de *Hecla* gedurende zijne afwezigheid was voorgevallen.

Van nu af in eene opene zee varende, legden de sloepen in weerwil van het slechte weder op het eiland Walden en het Laag-Eiland aan en zeilden den 21sten Augustus de baai van Treurenberg binnen, waar zij de *Hecla* geankerd vonden in de naar haar genoemde bogt. Het is niet de koude, maar het is de regen, de sneeuw, de vochtigheid in één woord, die eene oorzaak van lijden was voor deze moedige mannen. De gemid-

delde temperatuur was toch gedurende deze reis $0^{\circ},7$ beneden nul en de laagste temperatuur slechts $2^{\circ},2$ beneden het vriespunt. Vergeten wij echter niet, dat de reis volbragt werd tusschen den 25sten Junij en den 10den Augustus. In een kouder jaargetijde zouden zij welligt geslaagd zijn, indien de ijsbank naar het noorden gevoerd of onbewegelijk gebleven was, in plaats van naar het zuiden af te drijven.

Later heeft ook Frankrijk zich het hooge noorden aangetrokken en in 1838 en 1839 twee reizen naar Spitsbergen laten ondernemen. De *Recherche*, een zeilkorvet, gebouwd om in de IJszee te varen en onder bevel van FAYRE, luitenant ter zee, in 1864 als admiraal gestorven, was bestemd voor dezen togt. De beide reizen werden gescheiden door eene overwintering te Bossekop in Lapland. Een werk in 16 deelen met twee groote atlassen is de vrucht geweest van deze reizen, en zeker is er na SCORESBY geen werk uitgekomen, dat zooveel licht over het hooge noorden heeft verspreid. Ongelukkig staakte een besluit van den minister van marine in 1856 de uitgave van dit werk op blz. 294 van het derde deel, hetwelk aan het aardmagnetismus was toegewijd en waarin AUGUSTE BRAVAIS, lid van het Instituut, zijne studiën over het noorderlicht had medegedeeld.

Op zijne eerste reis in 1838 ontmoette de *Recherche* reeds een bank van drijfijs tusschen de Noordkaap en het Beeren-eiland, op 73° noorderbreedte; maar op de tweede reis zeilde zij de geheele kust van Spitsbergen langs en kwam den 2den Augustus 1839 tot op $79^{\circ} 34'$ zonder eene drijvende ijsschol te zien. De zee was vrij, zoover het oog reikte. Gaarne was men verder noordwaarts gestevend; maar het doel der expeditie was niet de noordpool te bereiken.

Later heeft eene Zweedsche commissie, zamengesteld uit de heeren NORDENSKIÖLD, MALMGREN, CHLYDENTIUS, BLOMSTRAND, DUNÉR en TARELL, het noorden van Spitsbergen onderzocht, eene naauwkeurige kaart van den archipel der Zeven-Eilanden vervaardigd, de punten aangewezen, die kunnen dienen om een boog van den meridiaan tusschen $79^{\circ} 8'$ en $80^{\circ} 50'$ breedte te meten en de natuurlijke voortbrengsels dezer eilanden beschreven. De Zweedsche regering heeft het voornemen deze studiën voort te zetten en zoo de navorsching van Spitsbergen volledig te maken en het werk te voltoojen, dat zij in 1861 op zoo loffelijke wijze heeft begonnen.

(Het slot volgt.)